

बी.ए. फायनल सेमिस्टर सिक्स (B.A.III , Sem - VI)

लोकसंख्याशास्त्र

सरावासाठी प्रश्न

दीर्घोत्तरी प्रश्न

- 1) लोकसंख्याशास्त्राचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा .
- 2) माल्थसचा लोकसंख्येचा सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा .
- 3) पर्याप्त लोकसंख्येचा सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा स्पष्ट करा .
- 4) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा .

लघुत्तरी प्रश्न

- 1) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा .
- 2) लोकसंख्या विस्फोटाची संकल्पना स्पष्ट करा .
- 3) पर्याप्त लोकसंख्येची संकल्पना स्पष्ट करा .
- 4) पर्याप्त लोकसंख्या सिद्धांतावरील टिका स्पष्ट करा .
- 5) माल्थसच्या लोकसंख्या सिद्धांताचे टिका लिहा .
- 6) पर्याप्त लोकसंख्या सिद्धांत स्पष्ट करा .
- 7) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा .
- 8) लोकसंख्याशास्त्राची व्याख्या लिहा .
- 9) लोकसंख्या शास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा .
- 10) माल्थसच्या लोकसंख्येचा सिद्धांत थोडक्यात सांगा .
- 11) माल्थसने सांगितलेल्या लोकसंख्या नियंत्रणाच्या पद्धती सांगा .

युनिट - 2

दीर्घोत्तरी प्रश्न

- 1) प्रजननक्षमतेच्या अभ्यासाचे महत्त्व स्पष्ट करुन प्रजननक्षमता प्रभावित करणारे प्रा . बोग यांनी सांगितलेले घटक सांगा .
- 2) जनजन्मदर व मृत्यूदर मापनाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- 3) प्रजननक्षमता म्हणजे काय ? प्रजनन क्षमता प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा .
- 4) मृत्यूदर म्हणजे काय ? मृत्यूदरात घट होण्याची कारणे स्पष्ट करा .

लघुत्तरी प्रश्न

- 1) प्रजननदराची संकल्पना स्पष्ट करा .
- 2) प्रजननदराच्या अभ्यासाचे महत्त्व सांगा .
- 3) प्रजननक्षमतेचा अर्थ स्पष्ट करा .
- 4) प्रजननक्षमता प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा .
- 5) अशोधित जन्मदराची संकल्पना स्पष्ट करा .
- 6) सामान्य जननदराची व्याख्या स्पष्ट करा .
- 7) एकूण जननदर म्हणजे काय ते स्पष्ट करा .
- 8) प्रमापित जन्मदर म्हणजे काय ते सांगा .
- 9) मृत्यूदर म्हणजे काय ते स्पष्ट करा .
- 10) शिशु मृत्यूदर म्हणजे काय ते स्पष्ट करा .
- 11) मातृत्व मृत्यूदराची संकल्पना स्पष्ट करा.
- 12) अलीकडच्या काळात मृत्यूदरात घट होण्याची कारणे स्पष्ट करा .
- 13) प्रा . डोनाल्ड बोग यांनी सांगितलेले प्रजननक्षमता निर्धारित करणारे घटक सांगा
- 14) अलीकडच्या काळात मृत्युदरात घट होण्याची कारणे स्पष्ट करा .
- 15) प्रजनन क्षमता निर्धारित करण्यामध्ये शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा .
- 16) प्रजननक्षमता निर्धारित करण्यामध्ये सामाजिक आर्थिक परिस्थितीचा प्रभाव स्पष्ट करा .

युनिट - 3

दीर्घोत्तरी प्रश्न

- 1) लोकसंख्येचे स्थलांतर म्हणजे काय ? लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे परिणाम स्पष्ट करा .
- 2) लोकसंख्येचे स्थलांतर प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा .
- 3) लोकसंख्या स्थलांतराची संकल्पना स्पष्ट करून लोकसंख्येचे स्थलांतर प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा .
- 4) लोकसंख्येच्या स्थलांतरणाची कारणे सांगा .

लघुत्तरी प्रश्न

- 1) लोकसंख्येचे स्थलांतर म्हणजे काय ?
- 2) लोकसंख्येच्या स्थलांतराची संकल्पना स्पष्ट करा .

- 3) तात्पुरत्या स्थलांतराची संकल्पना स्पष्ट करा .
- 4) अंतर्गत स्थलांतर म्हणजे काय ? ते स्पष्ट करा .
- 5) आंतरराष्ट्रीय स्थलांतराची व्याख्या स्पष्ट करा .
- 6) लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे सकारात्मक परिणाम सांगा .
- 7) लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे नकारात्मक परिणाम सांगा .
- 8) लोकसंख्येच्या स्थलांतरणाला प्रभावित करणारे घटक सांगा .
- 9) लोकसंख्येच्या स्थलांतरणाला प्रभावित करणारे आकर्षक घटक स्पष्ट करा .
- 10) लोकसंख्येच्या स्थलांतरणाला प्रभावित करणारे प्रत्याकर्षक घटक स्पष्ट करा .
- 11) लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे परिणाम सांगा .
- 12) लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे प्रकार स्पष्ट करा .
- 13) लोकसंख्येच्या स्थलांतराची कारणे सांगा .

युनिट - 4

दीर्घोत्तरी प्रश्न

- 1) नागरीकरणाचा अर्थ सांगून कारणे स्पष्ट करा .
- 2) नागरीकरणाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा .
- 3) नागरीकरणाचे परिणाम आणि त्यावरील उपाययोजना सांगा .

लघुत्तरी प्रश्न

- 1) नागरीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा .
- 2) नागरीकरणाची कारणे स्पष्ट करा .
- 3) नागरीकरणाचे परिणाम सांगा .
- 4) नागरीकरणावरील उपाययोजना स्पष्ट करा .
- 5) भारतातील नागरीकरणाचे टप्पे स्पष्ट करा .
- 6) नागरीकरणाचे अनुकूल परिणाम सांगा .
- 7) नागरीकरणाचे प्रतिकूल परिणाम स्पष्ट करा .
- 8) भारतातील नागरीकरणाची वैशिष्ट्ये सांगा .

युनिट - 5

दीर्घोत्तरी प्रश्न

- 1) मानव विकासाचे प्रमुख घटक व त्यांच्या समस्या स्पष्ट करा .
- 2) कुटुंबनियोजनाचे महत्त्व , तरतुदी आणि कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील अडथळे स्पष्ट करा .

लघुत्तरी प्रश्न

- 1) मानव विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा .
- 2) मानव विकासाचे प्रमुख घटक थोडक्यात स्पष्ट करा .
- 3) मानवी संसाधन विकासाचे महत्त्व स्पष्ट करा .
- 4) भारतातील शिक्षणाच्या समस्या स्पष्ट करा .
- 5) शिक्षणाच्या सार्वत्रिकरणातील अडथळे स्पष्ट करा .
- 6) आरोग्याची व्याख्या सांगा .
- 7) मानवी विकासामध्ये आरोग्याचे महत्त्व स्पष्ट करा .
- 8) मानवी आरोग्याच्या समस्या स्पष्ट करा .
- 9) कुटुंब नियोजनाचे महत्त्व स्पष्ट करा .
- 10) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील प्रमुख तरतुदी सांगा .
- 11) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील अडथळे सांगा .
- 12) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील अडथळे दूर करण्यासाठी उपाय सांगा .
- 13) राष्ट्रीय महिला सबलीकरण धोरणाची उद्दीष्टे सांगा .
- 14) महिला सशक्तीकरण धोरणातील नितीतत्वे सांगा .
- 15) आणीबाणीच्या काळातील लोकसंख्या धोरणाची प्रमुख उद्दीष्टे सांगा .
- 16) स्वातंत्र्यपूर्वकाळातील लोकसंख्या धोरणाबाबत माहिती लिहा .
- 17) स्वातंत्र्योत्तर काळातील लोकसंख्या धोरणाबाबत संक्षिप्त टिप लिहा .
- 18) भारतातील पंचवार्षिक योजनाकाळातील लोकसंख्या धोरणाचे मूल्यमापन करा .